

Dự án ASEAN về lĩnh vực người khuyết tật và quá trình phát triển
tại Việt Nam

Lĩnh vực người khuyết tật và quá trình phát triển

Hà Nội, Việt Nam
05/8/2008

Tiến sĩ Kenji Kuno (Kenji_kuno@yahoo.co.jp)

Nội dung

Quá trình phát triển

Lĩnh vực người khuyết tật

Lĩnh vực người khuyết tật và Quá trình phát triển
Khái quát quá trình lịch sử

Hiện nay chúng ta đang ở đâu? Và Cần tiến về đâu?
Mục tiêu phát triển thiên niên kỷ (MDG), Công ước về
quyền của NKT (UN CRPD), Khuôn khổ hành động
thiên niên kỷ Biwako (BMF)

© Kenji Kuno

Từ khóa: S.P.I.C.E.

Social (Xã hội)

Participation (Sự tham gia)

**Inclusion in the (Hòa nhập trong)
Community, & (Cộng đồng và)**

Empowerment (Tăng cường năng lực)

Dành cho mọi người khuyết tật

© Kenji Kuno

Sự phát triển

© Kenji Kuno

Sự phát triển

(1) De + envelop
(hành động + phong bì)

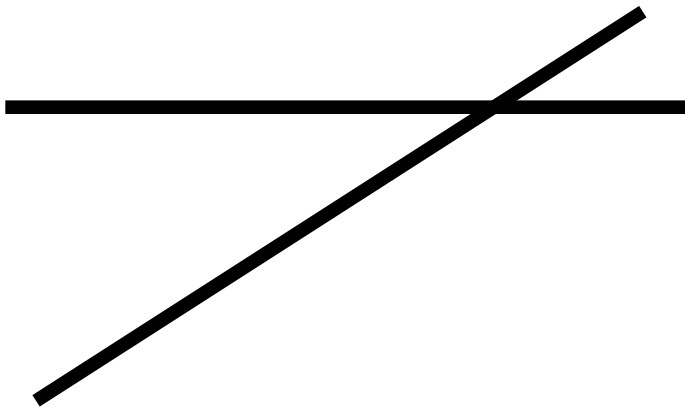
(2) Sự phát triển $\neq$ Sự
tăng trưởng

© Kenji Kuno

Khuyết tật

© Kenji Kuno

Khuyết tật

© Kenji Kuno

Khuyết tật là gì?

© Kenji Kuno

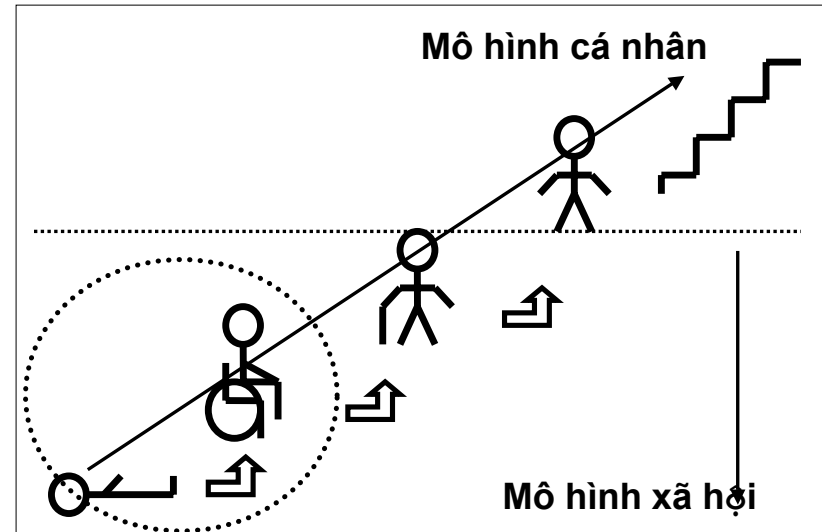
Khuyết tật là gì và ở đâu?

Điều kiện / vấn đề nào?

© Kenji Kuno

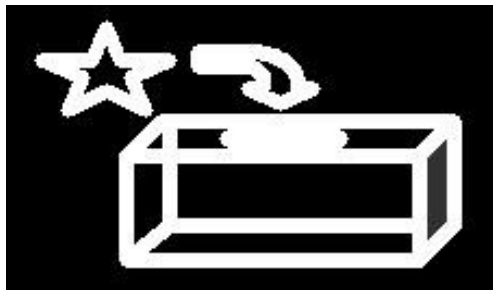
Mô hình cá nhân

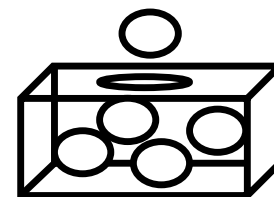
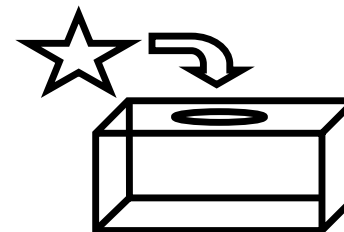
Mô hình xã hội

© Kenji Kuno

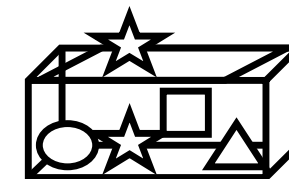
Giải quyết như thế nào?

© Kenji Kuno

**Phục hồi chức năng
Hội nhập**

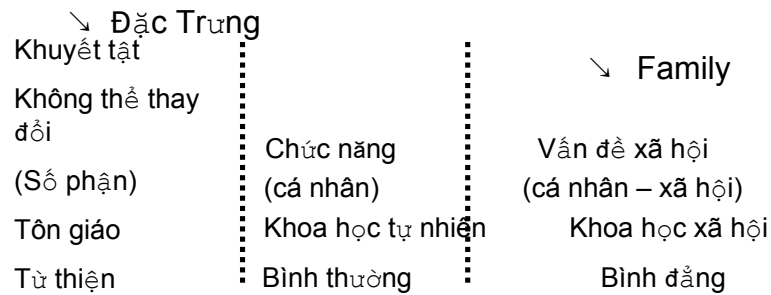

**Phát triển xã hội
Hòa nhập**

© Kenji Kuno

Các mô hình về khuyết tật

Truyền thống → Cá nhân → Xã hội → Tổng hợp

© Kenji Kuno

Mô hình là gì?

Khái quát

Nghĩ về khuyết tật như thế nào?

Mô hình ≠ Sự can thiệp (Cách tiếp cận)

© Kenji Kuno

Các mô hình về khuyết tật

Cá nhân	Xã hội	Tổng hợp	Đặc trưng	Gia đình
ICIDH		ICF	Khiếm khuyết Văn hóa Sự xác định Hòa nhập Phản hiện đại	
Chức năng	Sự loại trừ	Chức năng và sự tham gia	Phủ nhận tính duy nhất	Gánh nặng
Phục hồi chức năng	Hòa nhập	PHCN và hòa nhập	Sự xác định	Hỗ trợ

© Kenji Kuno

Sự khác biệt giữa các mô hình: Mối liên hệ nhân quả

Mô hình cá nhân về khuyết tật

Khiếm khuyết → → Khuyết tật

*Trở nên bình thường là cách lý tưởng/duy nhất
Phục hồi chức năng (trở lại xã hội hiện tại)
Nguyên nhân là do Khiếm khuyết*

Mô hình xã hội về khuyết tật

Khiếm khuyết (I/D) ← + → Khuyết tật (H)

*Coi trọng sự khác biệt và bình đẳng
Thay đổi trong xã hội*

© Kenji Kuno

Sự khác biệt giữa các mô hình: Mục tiêu

Mô hình cá nhân

- Trở lại bình thường (là cách lý tưởng/duy nhất)
- Phục hồi chức năng (Trở lại xã hội hiện tại)
- Cách nghĩ tiên quyết (cách nghĩ thiên cận) Prerequisite Thinking (Deficit Thinking)
- Khuyết tật → Có thể → Sự tham gia

Mô hình xã hội

- Công nhận sự tham gia
- Sự thay đổi trong xã hội
- Cách nghĩ đột phá (cách nghĩ về năng lực) Breakthrough Thinking (Capacity Thinking)
- Khuyết tật + sự hỗ trợ = Sự tham gia

© Kenji Kuno

Mô hình xã hội về khuyết tật

Khiếm khuyết (I/D) .....|.....Khuyết tật (H)

- Sự đa dạng và bình đẳng (không phải là bình thường / không bình thường)
- Phân biệt về I & D
- Công nhận of "I:" và vai trò của phục hồi chức năng
- Hướng đi không phải là để trở nên bình thường

© Kenji Kuno

FAQ: Miễn cưỡng hay Hiểu lầm

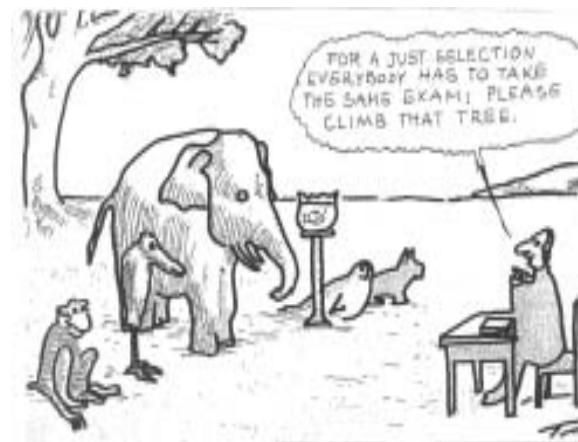
Bạn cho rằng PHCN là không cần thiết?

Bạn không muốn đi lại hay sao?

Chúng tôi không có tiền.

© Kenji Kuno

Mô hình về khuyết tật: Chỉ có một hay nhiều mô hình về khuyết tật?

Để lựa chọn công bằng, mọi người phải thực hiện cùng một bài kiểm tra: hãy trèo lên cây kia.

© Kenji Kuno

Mô hình về khuyết tật: Chỉ có một hay nhiều mô hình về khuyết tật?

ICF

Hệ thống phân loại quốc tế về chức năng, khuyết tật và sức khỏe

ICF

Các chức năng của cơ thể là những chức năng thể chất hoặc tâm lý của hệ thống cơ thể.

Cấu trúc cơ thể là những bộ phận giải phẫu của cơ thể như các cơ quan, các chi và các bộ phận cấu thành chúng

Khiếm khuyết là các vấn đề trong chức năng hoặc cấu trúc của cơ thể như bị sai lệch nghiêm trọng hoặc bị mất đi.

Hoạt động là việc cá nhân thực hiện một nhiệm vụ hoặc hành động.

Sự hạn chế hoạt động là những khó khăn của cá nhân gặp phải khi thực hiện các hoạt động.

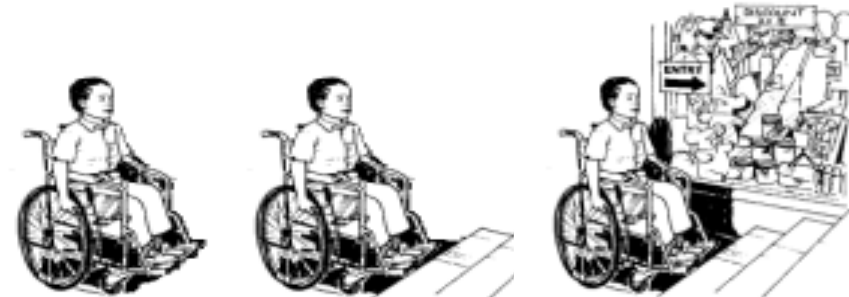
Sự tham gia là sự liên quan của một cá nhân trong các tình huống của cuộc sống về điều kiện sức khỏe, các chức năng và cấu trúc cơ thể, các hoạt động và các yếu tố bối cảnh.

Sự hạn chế tham gia là các vấn đề của cá nhân gặp phải trong cách thức hoặc phạm vi tham gia vào các tình huống của cuộc sống.

Nguồn: (WHO 2002 b)

© Kenji Kuno

ICF

Chức năng và cấu trúc cơ thể

Hoạt động (sự hạn chế)

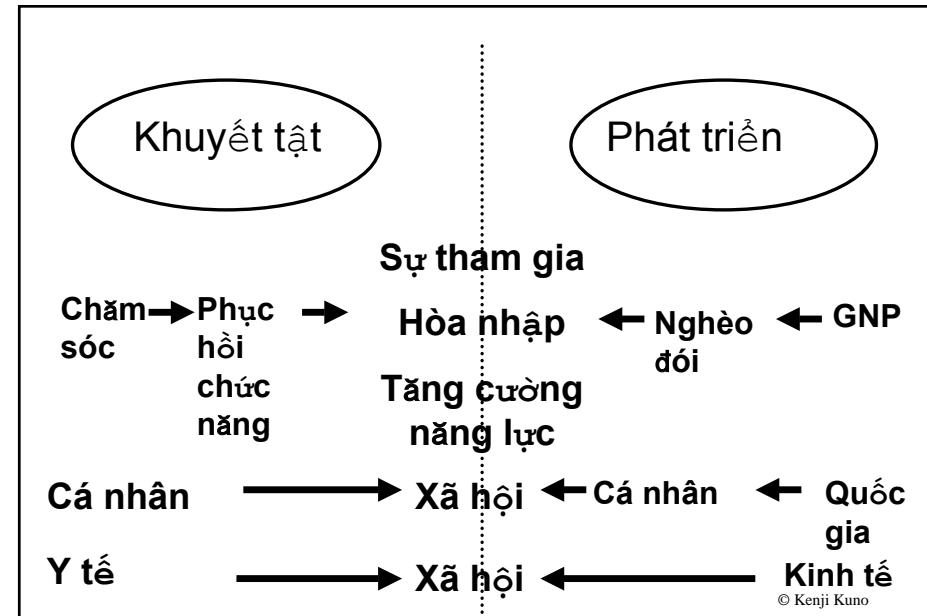
Sự tham gia (sự hạn chế)

© Kenji Kuno

Khuyết tật và Phát triển

Khái quát về lịch sử

© Kenji Kuno

© Kenji Kuno

Phát triển	Disability
GNP / Nhỏ giọt 1960	Chăm sóc
BHN 1970	Phục hồi chức năng
SAP và Sự thay thế 1980	Thể chế hóa
Sự phát triển xã hội và con người 1990	Sự tham gia và hòa nhập
An ninh con người và sự bền vững 2000	Các quyền

© Kenji Kuno

Ba văn bản khung quốc tế

MDG: Mục tiêu phát triển thiên niên kỷ

BMF: Khuôn khổ hành động thiên niên kỷ Biwako

CRPD: Công ước quốc tế về quyền của NKT

© Kenji Kuno

MDG: Mục tiêu phát triển thiên niên kỷ

Chương trình hành động (đến năm 2015)

1. Xóa bỏ tối đa sự nghèo đói
Giảm một nửa tỷ lệ người sống dưới mức một đôla/ngày
2. Đạt mục tiêu phổ cập giáo dục tiểu học
Tất cả trẻ em trai và gái đều hoàn tất chương trình tiểu học.
3. Thúc đẩy bình đẳng giới và tăng cường năng lực cho phụ nữ
4. Giảm tỷ lệ tử vong ở trẻ em.
5. Nâng cao vấn đề sức khỏe sinh sản
6. Phòng chống HIV/AIDS, bệnh sốt rét và các bệnh khác.
7. Bảo đảm sự ổn định môi trường
8. Xây dựng sự hợp tác toàn cầu vì sự phát triển

© Kenji Kuno

BMF

Khuôn khổ hành động thiên niên kỷ Biwako: hướng đến một xã hội hòa nhập, không rào cản và vì quyền của NKT khu vực Châu Á - Thái Bình Dương

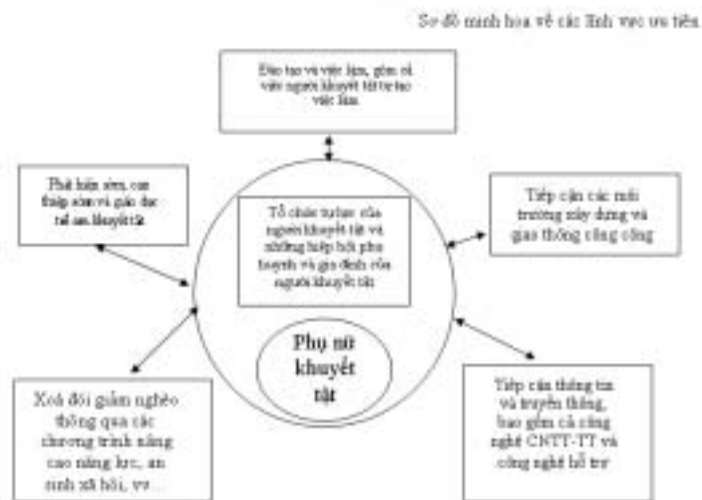
Thập kỷ thứ hai về NKT khu vực Châu Á – Thái Bình Dương (2003-2012)

Các chiến lược để thực thi BMF

- Thúc đẩy cách tiếp cận dựa trên quyền dành cho mọi người;
- Thúc đẩy một môi trường tạo quyền và tăng cường cơ chế có hiệu quả để xây dựng và thực thi các chính sách;
- Nâng cao nhận thức về khuyết tật.

© Kenji Kuno

BMF

© Kenji Kuno

UN CRPD

Công ước về quyền của NKT

Nhằm thúc đẩy, bảo vệ và bảo đảm NKT được hưởng thụ đầy đủ và bình đẳng tất cả các quyền con người và sự tự do cơ bản, và thúc đẩy sự tôn trọng nhân phẩm vốn có của họ.

Thông qua ngày 13/12/2006

Dựa trên Các quy định chuẩn và Chương trình hành động toàn cầu (WPA)

© Kenji Kuno

Công ước về quyền của NKT

Sự thay đổi phương pháp: Bị động → Chủ động

Khuyết tật: Sự tương tác giữa xã hội và các cá nhân

Nguyên tắc:

Sự tham gia và hòa nhập

Tiếp cận

Không phân biệt đối xử

Lòng ghép trong sự phát triển

“Không gì liên quan đến chúng tôi mà lại không có chúng tôi”

© Kenji Kuno

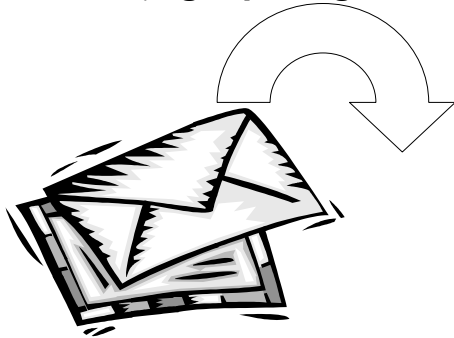
Kết luận

© Kenji Kuno

Phát triển

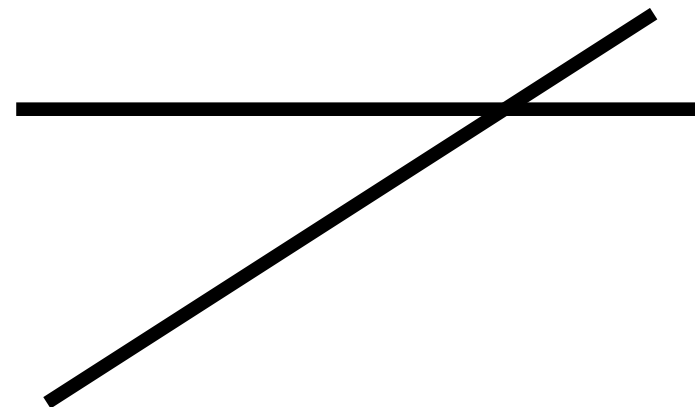
De + envelop

Hành động + phong bì

© Kenji Kuno

Khuyết tật

© Kenji Kuno

Khuyết tật và phát triển: SPICE

Social (xã hội)
Participation (sự tham gia)
Inclusion in the (hòa nhập vào)
Community, & (cộng đồng và)
Empowerment (tăng cường năng
lực)

Khuôn khổ

MDG
BMF
UN CRPD

**Dành cho tất cả
người khuyết tật**

© Kenji Kuno

© Kenji Kuno